

▼ حرف روز

گفتمان مقاومت در قاب یک پیام

پیام دیروز رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت امام سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای، که به مناسبت تشییع و بزرگداشت «آقای شهید ایران» منتشر شده را نباید صرفاً به عنوان یک متن آیینی یا سوگنامه سیاسی نگرست، بلکه باید آن را نمونه‌ای از یک گفتمان منسجم دانست که از خلال آن، مفاهیم قدرت، هویت، حافظه تاریخی و مشروعیت سیاسی بازتولید می‌شوند. هر گفتمان مجموعه‌ای از گزاره‌هاست که تعیین می‌کند چه چیزی حقیقت تلقی شود، چه کسانی حق سخن گفتن داشته باشند و چگونه سوژه‌ها شکل بگیرند در این چارچوب، پیام رهبر معظم انقلاب اسلامی شبکه‌ای از مفاهیم دینی، تاریخی و سیاسی را در کنار یکدیگر قرار می‌دهد تا یک نظام معنایی منسجم ایجاد کند یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این متن، پیوند دادن شهادت رهبر شهید انقلاب اسلامی با حافظه عاشورایی مردم ایران است. در این گفتمان، شهادت رخدادی منفرد نیست، بلکه در امتداد زنجیره‌ای تاریخی قرار دارد که از کربلا آغاز شده و تا امروز استمرار یافته است. عباراتی مانند «ثارالله»، «خونخواه حسین»، «کربلا»، «هل من ناصر» و «حسینیان زمان» نشان می‌دهد که متن، زمان تاریخی را به زمان قدسی پیوند می‌زند. در نتیجه، مخاطب صرفاً با یک حادثه سیاسی مواجه نیست، بلکه خود را در امتداد یک روایت مقدس احساس می‌کند این فرایند نوعی تولید رژیم حقیقت است، اما در اینجا باید توجه کرد که این پیام برآمده از حقیقت محض است. گفتمان رهبر معظم انقلاب با ارجاع به منابع دینی و تاریخی، چارچوبی برای فهم واقعیت ارائه می‌دهد که در آن، شهادت نه پایان زندگی، بلکه استمرار رسالت تلقی می‌شود. بنابراین، معنا نه از خود حادثه، بلکه از جایگاه آن در شبکه مفاهیم دینی و تاریخی حاصل می‌شود و هنر رهبر معظم انقلاب در همینجا است ویژگی مهم دیگر این پیام، شیوه سوژه‌سازی است. در پیام رهبر معظم انقلاب چندین سوژه هم‌زمان ساخته شدند؛ «شهید» به عنوان الگوی آرمانی، «ملت خونخواه» به عنوان کنشگر تاریخی، «دشمن» به عنوان عامل شرارت، و «آزادگان جهان» به عنوان استمراردهندگان مسیر مقاومت. به این ترتیب، هویت افراد نه بر اساس ویژگی‌های فردی، بلکه بر اساس نسبت آنان با این منظومه معنایی تعریف می‌شود. در این میان، مفهوم «انتقام» نیز صرفاً یک واکنش احساسی معرفی نمی‌شود، بلکه به عنوان یک مطالبه مشروع، تاریخی و اخلاقی بازتعریف می‌شود. پیام می‌کوشد این مفهوم را از سطح احساسات فردی خارج کرده و در قالب یک مسئولیت جمعی و استمرار تاریخی معنا کند نکته قابل توجه دیگر، تلفیق مشروعیت دینی و مشروعیت سیاسی است. در این متن، مرز میان امر دینی و امر سیاسی از طریق زبان کمرنگ می‌شود؛ به گونه‌ای که مقاومت سیاسی، استمرار قیام عاشورا و وفاداری به مکتب حسینی معرفی می‌شود. چنین پیوندی نشان می‌دهد که قدرت صرفاً از نهادهای سیاسی ناشی نمی‌شود، بلکه از نظام‌های معنایی و گفتمانی نیز تغذیه می‌کند که در اعتقادات مردم حضور دارد. در مجموع، این پیام را می‌توان نمونه‌ای از گفتمان هویت‌ساز در فضای فعلی سیاست جمهوری اسلامی ایران دانست؛ گفتمانی که با بهره‌گیری از نمادهای عاشورایی، مفاهیم دینی و روایت تاریخی، تلاش می‌کند رخدادهای معاصر را در چارچوب یک روایت کلان معنا کند.

[حسن نعیم آبادی]

▼ گزارش روز

ترامپ و بحران بازدارندگی آمریکا

دونالد ترامپ در مواجهه با ایران به معنای واقعی کلمه دچار سردرگمی شده است. پس از اعلام تفاهم‌نامه ۱۴ بندی از سوی آمریکا، اکنون بار دیگر از پایان تفاهم سخن می‌گوید. این تناقض‌گویی از آغاز جنگ چهل روزه علیه ایران بارها تکرار شده و ریشه آن را باید در ناکامی‌های پی‌درپی واشنگتن در برابر تهران جست‌وجو کرد. شبکه الجزیره نیز تأکید کرده که جمهوری اسلامی ایران توانسته اعتبار آمریکا به عنوان یک ابرقدرت نظامی را به چالش بکشد و حمله ایران به پایگاه‌های نظامی آمریکا در منطقه نشان داد که واشنگتن بیش از هر چیز نگران حفظ جایگاه جهانی و اعتبار خود به عنوان قدرت برتر نظامی است. واشنگتن امروز بیش از آنکه با یک بحران نظامی روبه‌رو باشد، با بحران اعتبار مواجه است. ناکامی گزینه نظامی و کاهش کارایی سیاست فشار حداکثری، آمریکا را به اتخاذ مواضع متناقض کشانده است. نگرانی اصلی کاخ سفید نه صرفاً پاسخ ایران، بلکه تأثیر این پاسخ بر جایگاه جهانی و اعتبار بازدارندگی آمریکاست. قدرت‌های بزرگ بیش از آنکه با تعداد ناوها و پایگاه‌های نظامی شناخته شوند، با اعتبار قدرت خود زندگی می‌کنند. اعتبار همان سرمایه‌ای است که باعث می‌شود رقبا حتی پیش از آغاز درگیری، از رویارویی مستقیم پرهیز کنند. اگر این باور دچار خدشه شود، بخش مهمی از قدرت آمریکا بدون آنکه حتی شلیکی صورت گیرد، فرسوده خواهد شد. آنچه در جریان جنگ اخیر نیز رخ داد آزمونی برای سنجش میزان اعتبار بازدارندگی آمریکا به شمار می‌رفت. واشنگتن با این تصور وارد میدان شد که نمایش قدرت، ایران را به عقب‌نشینی وادار خواهد کرد، اما نتیجه معکوس بود. نه تنها ایران از مواضع خود عقب ننشست، بلکه توانست با پاسخ مستقیم، این پیام را منتقل کند که هزینه اقدام نظامی علیه تهران دیگر یک‌طرفه نخواهد بود. همین تغییر در محاسبات، مهم‌ترین ضربه را به بازدارندگی آمریکا وارد کرده است. از همین منظر باید به مواضع متناقض ترامپ نگاه کرد. او یک روز از توافق سخن می‌گوید، روز دیگر از پایان توافق و ساعاتی بعد دوباره زبان تهدید را برمی‌گزیند. این تغییرات سریع بیش از آنکه بخشی از یک تاکتیک حساب‌شده باشد، بازتاب دشواری تصمیم‌گیری در شرایطی است که هیچ‌یک از گزینه‌های موجود، نتیجه مطلوب را تضمین نمی‌کند. تشدید تنش می‌تواند هزینه‌های غیرقابل پیش‌بینی برای آمریکا و متحدانش ایجاد کند و عقب‌نشینی آشکار نیز به معنای پذیرش شکست خواهد بود. آنچه مشاهده می‌شود، انعکاس بحرانی عمیق‌تر در راهبرد آمریکاست که در آن ابزارهای سنتی فشار، از تحریم و تهدید نظامی گرفته تا نمایش قدرت، دیگر مانند گذشته قادر به تحمیل اراده واشنگتن نیستند.

[علی فاتح]

▼ خبر ویژه

کمبود شدید مهمات پدافندی در رژیم صهیونی

رسانه‌های صهیونیست و هندی از مذاکرات شرکت صنایع نظامی رژیم صهیونی (رافائل) با کمپانی‌های هندی برای تولید داخلی موشک‌های رهگیر «تامیر» در خاک هند خبر دادند. به گزارش شبکه کان رژیم صهیونی، هدف از این مذاکرات، ایجاد خط تولید موشک‌های تأمیر برای افزایش شمار موشک‌های رهگیر و کاهش هزینه‌های تولید است. این موشک‌ها در سامانه گنبد آهنین به کار می‌روند و مذاکرات مذکور در قالب تفاهم‌های مشترک برای توسعه تاب‌آوری رژیم صهیونی و ترمیم موارد قبلی خواهد بود. یکی از دلایل این توافق تأمین ظرفیت‌های ذخیره‌سازی برای شرایط ضروری است و امکان فروش این موشک‌های رهگیر به کشورهای دیگر و کاهش هزینه‌های تولید نیز در این امر لحاظ شده است. سه هفته پیش، مدیر کل وزارت جنگ رژیم صهیونی به همراه یک هیئت نظامی به هند سفر کرد که بر اساس بیانیه وزارت جنگ، این سفر در قالب راهبرد افزایش صادرات نظامی به عنوان ابزاری برای تأثیرگذاری سیاسی خارجی و حمایت از اقتصاد رژیم انجام شده است. گفتنی است که رژیم صهیونی بعد از جنگ‌های اخیر و درگیری با حزب‌الله با کمبود شدید مهمات سامانه‌های پدافندی به ویژه گنبد آهنین مواجه شد و این همکاری با هند در جهت جبران این کمبودها صورت می‌گیرد. گزارش‌های منتشر شده حاکی از آن است که ارتش رژیم صهیونی در جبهه‌های مختلف با بحران فرسودگی، کمبود تجهیزات و نیروی انسانی دست و پنجه نرم می‌کند و این توافق نظامی با هند می‌تواند بخشی از تلاش‌های تل‌آویو برای بازسازی توان پدافندی خود باشد.

حضور میلیونی مردم، سرمایه اجتماعی انقلاب را به نمایش گذاشت

سرلشکر سیدیحیی رحیم صفوی، دستیار و مشاور عالی فرمانده معظم کل قوا، با اشاره به حمله نظامی آمریکا و رژیم صهیونی به ایران و به شهادت رساندن رهبر شهید انقلاب، این اقدام را «بزرگ‌ترین اشتباه راهبردی دشمن» دانست و تأکید کرد که دشمن نه تنها به اهداف خود دست نیافت، بلکه این اقدام موجب تقویت انسجام ملی و افزایش همبستگی ملت ایران شد. سرلشکر رحیم صفوی در مراسم سوم شهادت رهبر شهید انقلاب با اشاره به حضور گسترده مردم در آیین تشییع، این مراسم را از بزرگ‌ترین اجتماعات مردمی تاریخ معاصر دانست و گفت: «حضور گسترده مردم در تهران، قم، مشهد، نجف و کربلا، جلوه‌ای از پیوند عمیق ملت با آرمان‌های انقلاب اسلامی بود و بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های جهان داشت.» وی افزود: «این حضور نشان داد سرمایه اجتماعی انقلاب اسلامی همچنان زنده و پویاست و عملیات روانی و فشارهای دشمن نتوانسته این پیوند را تضعیف کند.» رحیم صفوی با اشاره به آثار راهبردی این حادثه گفت: «همان گونه که نهضت عاشورا الهام‌بخش آزادگان جهان شد، خون رهبر شهید انقلاب و دیگر شهدای این مسیر نیز موجب تقویت روحیه مقاومت در میان ملت‌های آزاده دنیا خواهد شد و تأثیر آن فراتر از مرزهای ایران خواهد بود.» وی با تأکید بر تداوم تهدیدهای دشمن، حفظ وحدت ملی، حمایت از رهبر معظم انقلاب و تقویت قدرت درون‌زا را مهم‌ترین ضرورت امروز کشور دانست و افزود: «رسیدگی به مطالبات معیشتی مردم، کنترل تورم، تقویت اشتغال و افزایش رفاه عمومی، نقش مهمی در ارتقای تاب‌آوری جامعه و امنیت ملی دارد.»

چهار پیشنهاد راهبردی ایران به بریکس

فرزانه صادق، وزیر راه و شهرسازی در سومین اجلاس وزرای حمل‌ونقل کشورهای عضو بریکس، با اشاره به موقعیت منحصربه‌فرد ایران در قلب سه کریدور راهبردی اوراسیا، چهار پیشنهاد راهبردی برای تقویت زنجیره تأمین لجستیکی بریکس ارائه کرد. صادق با تأکید بر اینکه ایران «تنها کشور در این گروه است که هم‌زمان در هر سه محور حمل‌ونقل اوراسیا قرار دارد»، پیشنهادهای خود را شامل به‌رسیمت‌شناختن راه‌آهن رشت-آستارا و بندر چابهار به عنوان پروژه‌های شاخص بریکس، ایجاد شورای دائمی هماهنگی کریدور برای رفع موانع غیرفیزیکی و تبادل الکترونیک اسناد، توسعه مشترک کریدور سبز در شبکه لجستیکی بریکس و ادغام شبکه‌های چندمنظوره شامل شبکه‌های برق و مسیرهای فیبرنوری در کنار مسیرهای حمل‌ونقلی ارائه داد. وزیر راه و شهرسازی با اشاره به حملات اخیر آمریکا و رژیم صهیونی به زیرساخت‌های حمل‌ونقل ایران گفت: «ماه‌هاست این مزیت جغرافیایی منحصربه‌فرد ایران و به‌ویژه زیرساخت‌های حمل‌ونقلی آن، آماج حملات غیرقانونی و غیرانسانی ایالات متحده قرار گرفته است، اما ایران با بیش از شش هزار سال سابقه تمدنی، همچنان پایدار و سربلند ایستاده است.» وی همچنین از بازسازی و ترمیم تمامی زیرساخت‌های آسیب‌دیده در کوتاه‌ترین زمان خبر داد و اعلام کرد که ایران آماده است با کریدورهایی باز، به عنوان پل ارتباطی امن و ارزان برای تأمین نیاز زنجیره‌های تأمین بریکس در هر سه محور اوراسیا، در بخش ریلی، جاده‌ای و دریایی عمل کند.

پایان اعتماد اعراب به چتر امنیتی آمریکا

مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی (CSIS) در گزارشی با اشاره به جنگ اخیر آمریکا و رژیم صهیونی علیه جمهوری اسلامی ایران، تأکید کرد که این جنگ باعث شده کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس در محاسبات امنیتی خود بازبینی کنند. به نوشته این اندیشکده، جنگ با ایران «آزمون واقعی برای مشارکت امنیتی آمریکا و عربستان» بود و در فضایی صورت گرفت که «اهداف آمریکا مبهم بود و این کشور نمی‌توانست تضمین کافی برای حفاظت از پادشاهی سعودی بدهد.» بر اساس این گزارش، جنگ ایران باعث شد «دیدگاه ریاض درباره ائتلاف با آمریکا و همچنین اسرائیل تحت تأثیر قرار گیرد» و عربستان سعودی در سپتامبر ۲۰۲۵ معاهده دفاع مشترک با پاکستان امضا کرد. CSIS با اشاره به اینکه «واشنگتن در طول جنگ به سرعت در تأمین نیازهای دفاعی شرکای خود با مشکل مواجه شد» و با کمبود مواد دفاعی حیاتی روبرو گردید، نوشته است که «ریاض و دیگر کشورهای خلیج فارس به سمت جستجو برای سامانه‌های ارزان‌تر و در دسترس‌تر سوق داده شدند.» این اندیشکده همچنین با اشاره به نزدیکی امارات به رژیم صهیونی و استقرار سامانه گنبد آهنین در ابوظبی، تصریح کرده است که «امارات که روابط نزدیکی با اسرائیل دارد، بیش از هر کشور دیگری در حاشیه خلیج فارس هدف قرار گرفته است.» CSIS در پایان تأکید کرده که جنگ ایران «توجیهات راهبردی برای عادی‌سازی روابط عربستان با اسرائیل را تضعیف کرده است» و «ایالات متحده در محاسبات استراتژیک عربستان سعودی نه تنها به عنوان یک شریک امنیتی کلیدی، بلکه به عنوان منبعی از خطرات جدی نیز دیده می‌شود.»

◀ نیروی دریایی سپاه با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرد: «تنگه هرمز تا اطلاع ثانوی و تا پایان مداخلات آمریکا مسدود است و هیچ شناوری اجازه تردد نخواهد داشت.» در این اطلاعیه آمده است: «با تحریک بیگانگان چند کشتی تلاش کردند از مسیر غیرمصوب حرکت کنند و به اخطارهای ما بی‌اعتنایی کردند. به ناچار یک فروند کشتی که با خاموش کردن سامانه‌های خود امنیت دریایی را به مخاطره افکنده بود، مورد اصابت شلیک اخطار واقع و متوقف شد.» سپاه هشدار داد: «اگر دشمن متجاوز به بهانه این حادثه که خود مسبب آن بوده، خطایی کند و تجاوز جدیدی علیه ما داشته باشد با شدت پاسخ داده خواهد شد و پایگاه‌های جدیدی از دشمن در منطقه مورد هدف قرار خواهد گرفت.»

◀ سازمان تروریستی سنتکام با صدور بیانیه‌ای حمله تجاوزکارانه به خاک ایران را تأیید کرد و مدعی شد: «این سومین دور از حملات علیه ایران است.» این سازمان تروریستی اذعان کرد که این حملات با دستور مستقیم ترامپ انجام شده و مدعی شد این حمله در پاسخ به حمله ایران به یک کشتی باری با پرچم قبرس صورت گرفته است.

◀ نتایج یک نظرسنجی جدید در فلسطین اشغالی نشان می‌دهد ۶۰ درصد صهیونیست‌ها به بنیامین نتانیاهو اعتماد ندارند. بر اساس این نظرسنجی که توسط کانال ۱۲ عبری انجام شده، میزان اعتماد به نخست‌وزیر رژیم صهیونی از ۳۸ درصد فراتر نمی‌رود. این در حالی است که گادی آیزنکوت، رئیس حزب مخالف «پیشار»، با ۵۴ درصد اعتماد در صدر فهرست قابل‌اعتمادترین سیاستمداران صهیونیست قرار گرفته و نفتالی بنت با ۴۱ درصد در جایگاه بعدی است.

◀ با وجود تشدید سرکوب و تهدید از سوی رژیم آل خلیفه، شیعیان بحرین شب گذشته در سالروز شهادت امام سجاد (ع) با پرچم‌های قرمز به خیابان‌ها آمدند. بر اساس گزارش‌ها، دسته‌های عزاداری در مناطق السنابس، الدراز، کرزکان، ابوصبیع و سایر نقاط بحرین برپا شد. جنبش الوفاق بحرین اعلام کرد: «پس از آنکه حکومت از برگزاری دسته‌های عزاداری جلوگیری کرده و تهدید به دستگیری کرد، ده‌ها دسته عزاداری به‌صورت خودجوش در همه استان‌ها به خیابان‌ها آمدند.» عزاداران شعار «ما با یزید زمان بیعت نمی‌کنیم» سر دادند.

◀ روزنامه یدیعتو آحارونوت به نقل از یک مقام ارشد صهیونیست نوشت: «ارزیابی ما این است که ارتش لبنان قادر به خلع سلاح حزب‌الله نیست و در نهایت مجبور خواهیم شد خودمان این کار را انجام دهیم، آن هم در زمانی که مناسب بدانیم.» این روزنامه عبری گزارش داد که ارتش اشغالگر قصد خروج از جنوب لبنان را ندارد و برخلاف ادعای ترامپ، در منطقه موسوم به «خط زرد» شامل حدود ۶۰ روستا و شهرک باقی خواهد ماند.